

PROVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2020/593**od 30. travnja 2020.****o odobravanju sporazuma i odluka o mjerama za stabilizaciju tržišta u sektoru krumpira**

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije,

uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 ⁽¹⁾, a posebno njezin članak 222.,

budući da:

- (1) Sektor krumpira može se podijeliti na svježi krumpir, koji se uglavnom kupuje za potrošnju u kućanstvu, i krumpir za preradu, koji se koristi u hrani za životinje i prerađenim prehrambenim proizvodima kao što su smrznuti krumpir (uključujući smrznuti pomfrit), sušeni krumpir, pripremljeni ili konzervirani krumpir.
- (2) Proizvodnja krumpira u Uniji iznosi približno 52 milijuna tona, a od toga je 19,5 milijuna tona krumpir za preradu. Belgija, Njemačka, Francuska, Italija i Nizozemska najveći su proizvođači krumpira za preradu u Uniji. Procjenjuje se da je 41 % proizvodnje krumpira za preradu namijenjeno proizvodnji smrznutog pomfrita.
- (3) Unija je neto izvoznik prerađenog krumpira. Procjenjuje se da je u prosjeku u zadnjih pet godina iz Belgije, Njemačke, Francuske, Italije i Nizozemske u treće zemlje izvezeno barem četiri milijuna tona krumpira za preradu u obliku prerađenih proizvoda od krumpira. U normalnim tržišnim uvjetima posebno je važan izvoz smrznutog krumpira, a posebno smrznutog pomfrita. Iz Unije potječe 64 % posto svjetskog izvoza smrznutog krumpira koji se izvozi u cijeli svijet, a vrijednost smrznutog pomfrita izvezenog iz Unije u treće zemlje procijenjena je 2019. na 1,85 milijardi EUR.
- (4) Zbog trenutačne pandemije bolesti COVID-19 i velikih ograničenja kretanja ljudi u državama članicama, proizvođači krumpira za preradu suočeni su s ekonomskim poremećajem zbog kojega imaju financijske poteškoće i problem s likvidnošću.
- (5) Širenje bolesti i poduzete mjere ograničavaju dostupnost radne snage i ugrožavaju proizvodnju, preradu i prijevoz krumpira za preradu.
- (6) Zbog obveznog zatvaranja restorana i drugih ugostiteljskih objekata poput kantina u školama i poduzećima, kao i otkazivanja sportskih i zabavnih priredbi kao što su kulturni festivali i festivali na otvorenom i sportski turniri, u Uniji i u trećim zemljama, ugostiteljska je djelatnost stala pa se uvelike promijenila i potražnja za proizvodima od krumpira. Budući da potrošači uglavnom više ne jedu u restoranima i ne kupuju brzu hranu, sve više traže svježi krumpir za pripremu kod kuće. Usto, iako je narasla potražnja za određenim prerađenim proizvodima od krumpira, kao što su čips i sušeni pire, time se ne može nadoknaditi pad potražnje u ugostiteljstvu.
- (7) Štoviše, kupci u Uniji i na svjetskom tržištu otkazuju ugovore i odgađaju sklapanje novih u očekivanju daljnjeg pada cijena. Osim toga, na izvoz utječu i logistički izazovi jer je početak pandemije bolesti COVID-19 u Kini doveo i u Kini i drugdje do velikog preopterećenja luka. Očekuje se da se razdoblje potpunog ili djelomičnog otkazivanja nastavi barem do lipnja 2020., zbog čega će kontejnera biti manje, osobito onih za svježiu i smrznutu robu, cijene će znatno rasti, a izvoznici će pošiljke biti odgođene. Prema informacijama Unijinih proizvođača krumpira za preradu, od četvrtog tjedna ožujka 2020. broj transakcija između država članica smanjio se od 25 do 47 %, a izvoz u treće zemlje od 30 do 65 %.

⁽¹⁾ SL L 347, 20.12.2013., str. 671.

- (8) Kao posljedica toga, uz povećanu potražnju za svježim krumpirom došlo je do naglog pada potražnje za krumpirom za preradu, što je imalo ozbiljne i neposredne posljedice za tržište. Taj se nagli pad potražnje odnosi posebno, iako ne jedino, na krumpir za preradu koji se upotrebljava za smrznuti pomfrit, ostali rezani krumpir i vakuumirane proizvode, koji se obično konzumiraju u objektima brze prehrane i u restoranima. Zbog različitih karakteristika svježeg krumpira i krumpira za preradu, krumpir za transformaciju ne može se prodavati na tržištu svježeg krumpira. Budući da nema trgovanja, cijene na tržištima budućnosnica znatno su pale te su u travnju 2020. bile 90 % niže nego u siječnju 2020. Kao posljedica prekida trgovanja u nekim državama članicama proizvođačima, kao što su Belgija i Francuska, više nema kotacija za određeni krumpir za preradu, što je znak naglog pada količine i vrijednosti transakcija. U drugim državama članicama, kao što su Njemačka i Nizozemska, cijena krumpira za preradu smanjila se za 90 %.
- (9) Osim toga, trenutno su u skladištima velike količine krumpira za preradu. Procjenjuje se da će se barem 2 650 000 tona krumpira za preradu (u vrijednosti od 400 milijuna EUR) iz 2019. još biti u skladištima kad u srpnju 2020. završi ovogodišnje vađenje. Uskladištenom krumpiru za preradu ubranom u listopadu/studenome 2019. uskoro će kvaliteta toliko pasti da će postati neupotrebljiv. Dio preostalih zaliha koje ne uspiju na vrijeme preraditi proizvođači će morati uništiti da bi bilo mjesta za krumpir za preradu iz sezone 2020. Budući da će troškove prijevoza i uništavanja morati platiti proizvođači, postoji opasnost da će kao zadnju opciju odabrati ostavljanje krumpira na polju. To bi moglo izazvati dugoročne ekološke i fitosanitarne posljedice jer će taj krumpir klijati nad idućim urodom, pa bi se mogle razviti bolesti zbog kojih bi tlo bilo dugoročno kontaminirano, a novi nasadi ugroženi.
- (10) Zbog navedenih okolnosti ovo se razdoblje može smatrati razdobljem velike tržišne neravnoteže.
- (11) Kako bi se proizvođačima krumpira pomoglo da u ovom razdoblju velike tržišne neravnoteže uspostave ravnotežu, primjereno je za krumpir za preradu na ograničeno šestomjesečno razdoblje dopustiti sporazume i odluke poljoprivrednika, udruženja poljoprivrednika ili udruženja takvih udruženja, priznatih organizacija proizvođača, njihovih udruženja i priznatih sektorskih organizacija. Te mjere uključuju sljedeće: i. povlačenje s tržišta i besplatnu distribuciju, ii. transformaciju i preradu, iii. skladištenje, iv. zajedničku promidžbu te v. privremeno planiranje proizvodnje.
- (12) Takvi sporazumi i odluke koje se odnose na krumpir za preradu mogli bi uključivati: i. povlačenje krumpira s tržišta radi propisnog uništenja proizvoda ili besplatne distribucije bankama hrane ili javnim institucijama, ii. preradu krumpira u druge svrhe, kao što su hrana za životinje, proizvodnja radi metanizacije, iii. stvaranje i pronalaženje skladišnih kapaciteta i priprema krumpira za duže skladištenje, iv. poticanje potrošnje prerađenih proizvoda od krumpira te v. planiranje mjera smanjenja budućih nasada i prilagodbu postojećih ugovora za krumpir iz sezone 2020.
- (13) Svaki sporazum ili odluku o krumpiru za preradu trebalo bi privremeno odobriti na šest mjeseci. Budući da je to vrijeme za rješavanje postojećih zaliha krumpira iz sezone 2019., a krumpir iz 2020. bit će izvađen ovog ljeta, očekuje se da u tom razdoblju mjere imaju najveći učinak.
- (14) U skladu s člankom 222. stavkom 1. prvim podstavkom Uredbe (EU) br. 1308/2013, odobrenje se izdaje ako se ne narušava funkcioniranje unutarnjeg tržišta i ako sporazumi i odluke strogo slijede cilj stabilizacije sektora. Ti posebni uvjeti isključuju sporazume i odluke koji izravno ili neizravno uzrokuju podjelu tržišta, diskriminaciju na temelju državljanstva ili utvrđivanje cijena. Na sporazume i odluke koji ne ispunjavaju te uvjete ili ih više ne ispunjavaju primjenjuje se članak 101. stavak 1. Ugovora.
- (15) Odobrenje predviđeno ovom Uredbom trebalo bi obuhvatiti područje Unije jer je ozbiljna nestabilnost tržišta zajednička cijeloj Uniji.

- (16) Kako bi države članice mogle procijeniti narušavaju li sporazumi i odluke o krumpiru za preradu funkcioniranje unutarnjeg tržišta i slijede li strogo cilj stabilizacije sektora krumpira, informacije o sklopljenim sporazumima i donesenim odlukama te o obujmu proizvodnje i razdoblju na koje se odnose trebalo bi dostaviti nadležnim tijelima, uključujući i tijela nadležna za tržišno natjecanje, u državi članici s najvećim udjelom u procijenjenom obujmu proizvodnje krumpira obuhvaćenom tim sporazumima ili odlukama.
- (17) S obzirom na veliku tržišnu neravnotežu, potrebu za hitnim rješavanjem pitanja preostalih zaliha krumpira i približavanje vremena kada se krumpir obično bere, skladišti i transformira, ova bi Uredba trebala stupiti na snagu sljedećeg dana od dana objave.
- (18) Mjere predviđene ovom Uredbom u skladu su s mišljenjem Odbora za zajedničku organizaciju poljoprivrednih tržišta,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.

Ne dovodeći u pitanje članak 152. stavak 1.a, članak 209. stavak 1. ni članak 210. stavak 1. Uredbe (EU) br. 1308/2013, poljoprivrednicima, udruženjima poljoprivrednika, udruženjima takvih udruženja, priznatim organizacijama proizvođača, njihovim udruženjima i priznatim sektorskim organizacijama odobrava se sklapanje sporazuma o krumpiru za preradu i donošenje zajedničkih odluka o povlačenju s tržišta i besplatnoj distribuciji, transformaciji i preradi, skladištenju, zajedničkoj promidžbi i privremenom planiranju proizvodnje krumpira za preradu u razdoblju od šest mjeseci od datuma stupanja na snagu ove Uredbe.

Članak 2.

Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da sporazumi i odluke iz članka 1. ne narušavaju pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i da strogo slijede cilj stabilizacije sektora krumpira.

Članak 3.

Zemljopisno područje primjene ovog odobrenja jest područje Unije.

Članak 4.

1. Čim se sklope sporazumi ili donesu odluke iz članka 1., predmetni poljoprivrednici, udruženja poljoprivrednika, udruženja takvih udruženja, priznate organizacije proizvođača, njihova udruženja i priznate sektorske organizacije dužni su dostaviti te sporazume ili odluke nadležnim tijelima države članice s najvećim udjelom procijenjenog obujma proizvodnje krumpira obuhvaćenom tim sporazumima ili odlukama, navodeći sljedeće:

- (a) procijenjeni obuhvaćeni obujam proizvodnje;
- (b) očekivano razdoblje primjene.

2. Najkasnije 25 dana nakon isteka šestomjesečnog razdoblja iz članka 1. predmetni poljoprivrednici, udruženja poljoprivrednika, udruženja takvih udruženja, priznate organizacije proizvođača, njihova udruženja i priznate sektorske organizacije dužni su obavijestiti nadležna tijela iz stavka 1. ovog članka o stvarnom obujmu proizvodnje krumpira obuhvaćenom tim sporazumima ili odlukama.

3. U skladu s Provedbenom uredbom Komisije (EU) 2017/1185 ⁽²⁾ države članice dužne su Komisiji dostaviti sljedeće obavijesti:
- (a) najkasnije pet dana nakon isteka svakog jednomjesečnog razdoblja: pregled sporazuma i odluka koji su im dostavljeni u tom razdoblju u skladu sa stavkom 1.;
 - (b) najkasnije 30 dana nakon isteka šestomjesečnog razdoblja iz članka 1.: pregled sporazuma i odluka koji su se primjenjivali tijekom tog razdoblja.

Članak 5.

Ova Uredba stupa na snagu sljedećeg dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu 30. travnja 2020.

Za Komisiju
Predsjednica
Ursula VON DER LEYEN

⁽²⁾ Provedbena uredba Komisije (EU) 2017/1185 od 20. travnja 2017. o utvrđivanju pravila za primjenu uredbi (EU) br. 1307/2013 i (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu dostavljanja informacija i dokumenata Komisiji te o izmjeni i stavljanju izvan snage nekoliko uredbi Komisije (SL L 171, 4.7.2017., str. 113.).